

OPEX

www.opex.ir

mail@opex.ir

ارائه پیشنهادی در خصوص ضمانت سپاری بازرگانان

شناسنامه گزارش:

تهیه شده در واحد پژوهش اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

تهیه و تدوین: سینا احمدوند

ناظر: فریدون اسعدی

تاریخ انتشار: تیر ۱۴۰۲

سوابق موضوع ضمانت‌سپاری

ضمانت‌سپاری بازرگانان در قبال کالای صادراتی آن‌ها و ارزش حاصل از آن، موضوعی است که در سال‌های اخیر محل بحث و بروز چالش‌هایی برای بازرگانان بوده است.

در اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۸۸، دستورالعمل شماره ۶۷۰۹/۸۸/ مبارزه با قاچاق و عرضه خارج از شبکه فرآورده‌های نفتی یارانه‌ای در شورای عالی اداری به تصویب رسید و بر اساس مفاد این دستورالعمل و در راستای تسهیل و روان‌سازی صادرات به شرکت‌های خوشنام، اعم از تولیدی و بازرگانی، اجازه داده شده تا پس از نمونه‌برداری و ایفای تعهد کتبی، از طریق گمرکات مورد تایید، اقدام به صادرات نمایند.

اجرای این دستورالعمل و رویه مندرج در آن تا سال ۱۳۹۵ برقرار بود تا اینکه در این زمان بر اساس نامه شماره ۹۵/۲۲۲۷/ص مورخ ۱۳۹۵/۰۴/۰۵ ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارزش به عنوان گمرک جمهوری اسلامی ایران ضمن اعلام فهرست شرکت‌های دارای مجوز صادراتی، تداوم عملیات صادرات فعالان مجاز اقتصادی را به عدم تخلف آن‌ها منوط کرده است.

در سال ۱۳۹۸ نامه شماره ۹۸/۱۳۳۲۶/ص اصلاح و بهبود (ساماندهی) فرآیندهای صادرات، واردات، عبور (ترانزیت) و معاوضه (سواپ) نفت خام، میعانات گازی و فرآورده‌ها و مشتقات نفتی توسط امور گمرکی ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارزش ابلاغ شد که آغاز مشکلات صادراتی بازرگانان بود. بر اساس بند ب و ج ماده ۲۴ این دستورالعمل اصلاحی، واحدهای بازرگانی و واحدهای تولیدی که محصولات سایر واحدها را صادر می‌کنند، پس از اظهار محموله در گمرک و انجام نمونه‌برداری، ملزم به ارائه تعهد و تودیع تضمینی به میزان یک برابر مبلغ ارزش محموله بر اساس نرخ بین‌المللی هستند. همچنین در مورد کالاهایی که مشمول کدگذاری نیستند و توسط واحدهای تولیدی یا بازرگانی از طریق بورس خریداری می‌شوند نیز پس از ارائه مدارک، اظهار محموله در گمرک و نمونه‌برداری، با اخذ تعهد، اجازه صادرات داده شده بود. تضمین یک برابری نیز دارای شرط سابقه حداقل یک ساله در صادرات مشتقات نفتی با حجم حداقلی ۱۰۰۰ تن مشتقات و یا ۵۰۰ تن فرآورده‌های مظلوف دارای استاندارد ملی است و در صورتی که چنین شرایطی در مورد یک واحد تحقق نیابد، این واحد ملزم به تودیع تضمینی معادل ۲ برابر ارزش محموله خواهد بود.

ماده ۴۵ تصویب‌نامه مورخ ۱۳۹۵/۰۴/۲۳ هیئت‌وزیران در اردیبهشت ۱۴۰۱ برای آخرین بار اصلاح شد. این اصلاحیه تاثیر چندانی بر مبحث ضمانت‌سپاری نداشت و بر اساس بند ب ماده ۲۴ آن، تولیدکنندگان برای صادرات کالای خود ملزم به ارائه تعهد و نمونه‌برداری هستند و بازرگانان و همچنین واحدهای تولیدی که اقدام به صادرات محصولات سایر واحدهای تولیدی می‌کنند، علاوه بر موارد ذکر شده به ارائه تضمینی معادل یک برابر صادرات خود ملزم هستند.

نقاط ضعف و قوت

هر یک از رویه‌هایی که در رابطه با مسئله ضمانت صادراتی بازرگانان در پیش گرفته شده‌اند، به نوبه خود دارای نقاط ضعف و قوتی بوده‌اند که اهم این موارد به شرح زیر است:

روش خوشنامی به دلیل اینکه شامل بررسی عملکرد بازرگانان در گذر زمان می‌شد، نقاط مثبت قابل توجهی داشت. اولین نکته، تسهیل فعالیت تجاری برای بازرگانانی است که در گذر زمان صلاحیت خود را نشان داده‌اند و اقدام به تخلف نکرده‌اند. مورد دیگر، حالت پیشگیرانه این طرح است. افرادی که موفق به اخذ مدارک خوشنامی می‌شدند برای حفظ آن دست به تخلف نمی‌زدند و سایرین نیز برای دریافت این مدرک در آینده، سعی بر رعایت مقررات داشتند.

روش خوشنامی با وجود نقاط قوت خود، دارای نقاط ضعفی نیز بود که از آن جمله می‌توان به اجاره و واگذاری مدارک خوشنامی به تجاری که موفق به دریافت این مدارک نشده بودند اشاره کرده که در نهایت در صورت تخلف ایشان به عنوان خوشنامی نیز منجر می‌گشت. همچنین با توجه به اینکه مدرک خوشنامی بر اساس فعالیت‌های پیشین قابل دریافت بود، امکان دریافت آن و صادرات توسط بازرگانان تازه‌وارد به آسانی فراهم نبود. روند دریافت این مدرک نیز بر اساس قواعد دقیق انجام نمی‌شد و بدین سبب، برقراری کامل عدالت ممکن نبود.

در نقطه مقابل روش خوشنامی، رویه کنونی صادراتی قرار دارد که بازرگانان را ملزم به پرداخت تضمین یک برابری در ازای صادرات می‌کند. به عبارت دیگر برخلاف روش خوشنامی که بر اساس عملکرد گذشته بود و به کسانی که سوابق پیشین مناسبی داشتند امتیازات قابل توجهی تعلق می‌گرفت، این روش بر مبنای پیشگیری است و می‌توان گفت در آن فرض بر متخلف بودن بازرگانان است.

پرداخت تضمین یک برابری، توان صادراتی بازرگانان را نصف می‌سازد اما این تنها اثر سوء این رویه نیست. با کاهش حجم فعالیت بازرگانان، خریدارانی که نیاز به حجم بالایی از کالاها دارند تمایل کمتری به خرید از این بازرگانان خواهند داشت. همچنین هزینه و روند اداری صادرات یک برای این افراد افزایش یافته و در نتیجه سود آنان نیز کاهش می‌یابد.

پیشنهادها

در رابطه با مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و مفاد بند(ب) و تبصره ۴ ماده ۲۴ این قانون، اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران پیشنهادهای خود را به شرح زیر اعلام می‌دارد:

(۱) در بند (ب) ماده ۲۴ به تغییرات زیر اعمال شود:

ب: در صورتی که کالا توسط غیر از تولیدکننده آن اظهار شده باشد، با درخواست صادرکننده و تایید تولید کننده، در صورت صحت‌گذاری بر قرارداد رسمی و ثبت شده در دفترخانه‌های رسمی پس از اخذ تعهد کتبی از صادرکننده، گمرک مربوطه اجازه خروج را صادر کند و در سایر موارد ضمانتی به میزان یک برابر ارزش تضمین دریافت و پس از اخذ تعهد کتبی از صادرکننده، اجازه خروج را صادر نماید و در صورت اعلام جرم به هر دلیل صادرکننده و تولیدکننده معرفی شوند.

(۲) تبصره ۴: با توجه به ایجاد فضای امن و پرهیز از انحصارطلبی و ایجاد رانت و فساد در زمینه صادرات حذف شود.

گردش مکاتبات:

نامه شماره ۱۴۰۰/۳۹۴۲۴/۱۱/۰۴ تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۰۴ اتحادیه

نامه شماره ۱۴۰۰/۳۶۱۱۲/۰۳/۱۰ تاریخ ۱۴۰۰/۰۳/۱۰ اتحادیه

نامه شماره ۱۴۰۰/۳۶۱۰۸/۰۲/۱۰ تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۱۰ اتحادیه

نامه شماره ۱۳۹۸/۲۸۹۲۶/۱۱/۱۲ تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۲ اتحادیه

نامه شماره ۱۴/۱۵۳۷۸/۱۲/۱۱ تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۱ اتاق ایران به ستاد

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>

